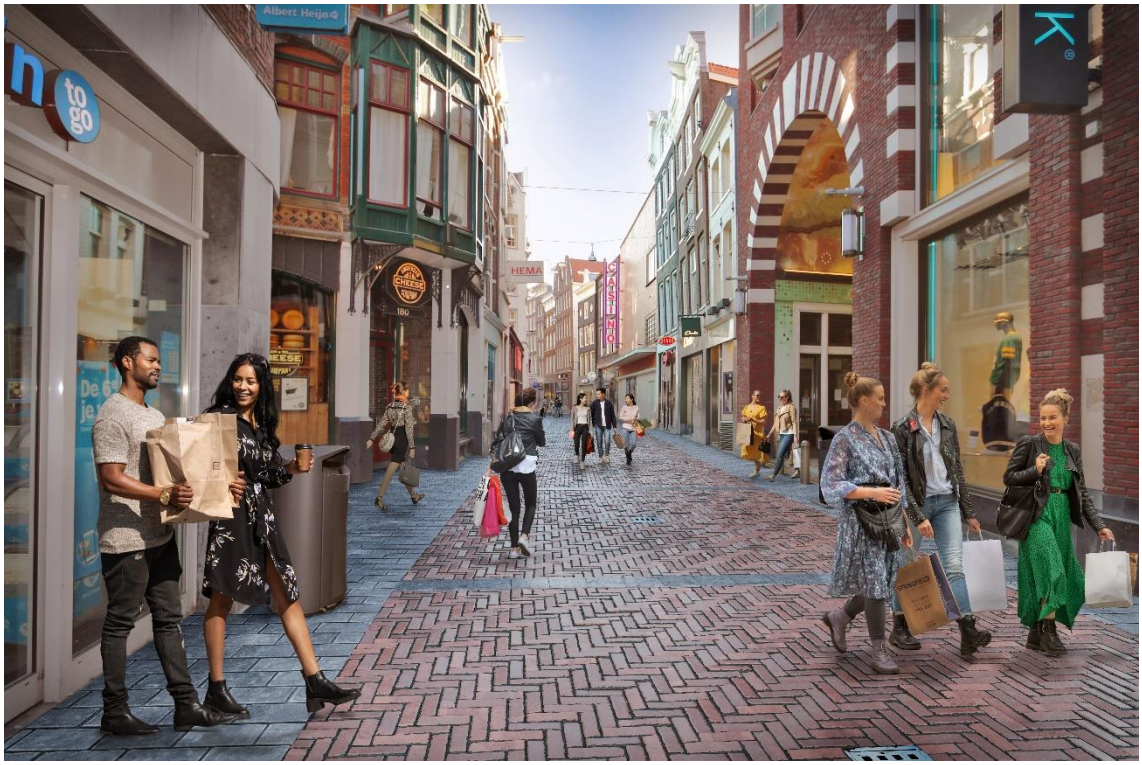
Gemeente Amsterdam

Ontwerp Nota van Uitgangspunten

Project Nieuwendijk, Kalverstraat, Heiligeweg en zijstraten en stegen

Datum 17 oktober 2022

Colofon

Verantwoordelijk portefeuillehouder
Micha Mos

Opdrachtgever project
Jeroen Dijk

Projectmanager
Janine van Arnhem

Projectgroep

André Guit, omgevingsmanager	(Ingenieursbureau)
Frank Bruin, technisch manager	(Ingenieursbureau)
Merijn van den Heuvel, manager projectbeheersing	(Ingenieursbureau)
Simon Sprietsma, hoofdontwerper	(Ruimte en Duurzaamheid
Maarten Kool, ontwerper	(Ruimte en Duurzaamheid)

Datum 17 oktober 2022

Inhoudsopgave

Nota van Uitgangspunten 1

Inhoudsopgave 3

1 Inleiding 5
1.1 Aanleiding 5
1.2 Doel 5
1.3 Projectgebied 6
1.4 Relatie met projecten in de omgeving 7
1.5 Uitvoering 7
1.6 Vervolgproces 8

2 Huidige situatie 9
2.1 Algemene beschrijving 9
2.2 Ruimtelijk beeld 9
2.3 Verkeer/gebruikers 11
2.4 Terrasvergunningen 11
2.5 Verlichting 11
2.6 Groen 11

3 Beleidskader 12
3.1 Ontwerp 12
3.2 Straatmeubilair 12
3.3 Verlichting 12
3.4 Klimaatadaptatie 12
3.5 Groen 13
3.6 Verkeer 13
3.7 Ondergrond 13

4 Geraadpleegde partijen 14
4.1 Inleiding 14
4.2 Maatschappelijk veld 14
4.3 Gemeente Amsterdam 16
4.4 Kabel en Leidingenbedrijven 16

5 Ontwerpkeuze en afwegingen 17
5.1 Straatprofiel 17
5.2 Verharding, proefvakken 19
5.3 Verlichting 20
5.4 Klimaataanpassing 20
5.5 Groen 21
5.6 Sociale veiligheid en veiligheidsbeleving 23

6 De uitgangspunten 23
6.1 Algemeen 23
6.2 Ruimtelijk beeld 23
6.3 Straatmeubilair 24
6.4 Openbare verlichting 24
6.5 Klimaataanpassing 25
6.6 Groen 25
6.7 Verkeer 26
6.8 Onderhoud (Assetmanagement) 26

7 Kosten en risico's 27

8 U kunt reageren op dit plan 27

Bijlage 1 Kaarten en stegen in het project 28

Bijlage 2 Schetsontwerp 32

Bijlage 3 Indicatief groenontwerp 33

1 Inleiding

1.1 Aanleiding

Hier begon het allemaal. Aan de oevers van de Amstel vestigden zich in de dertiende eeuw de eerste bewoners en bedrijven van Amsterdam. Ze leefden op de dijken in gelijkvloerse huizen, gemaakt van planken of gevlochten elzen- of wilgentakken. De vloeren waren van leem en in het midden van het huis was een open vuur, onder een gat in het dak. De Kalverstraat en Nieuwendijk vormden de westelijke oever van de Amstel. Nes en Warmoestraat vormden de oostelijke oever.

Ongeveer 750 jaar later zijn de Nieuwendijk, Kalverstraat en Heiligeweg de bekendste straten van Nederland. Inwoners, dagjesmensen en toeristen komen hier om te winkelen, een café of restaurant te bezoeken en vanwege de vele bezienswaardigheden. De Nieuwendijk, Kalverstraat en Heiligeweg zijn het visitekaartje van de stad.

In 2019 vroegen de BIZ[1] Eigenaren- en ondernemersverenigingen Nieuwendijk, Kalverstraat en Heiligeweg aandacht voor de kwaliteit van de bestrating in deze winkelstraten. De winkelstraatmanagers vroegen om een 'Gouden loper'. Dat is een chique uitstraling van de Nieuwendijk, Kalverstraat en Heiligeweg die aansluit op de hoge kwaliteit van:

- de Rode loper
- de Oranje loper
- het Stationseiland

Dit zijn projecten die we al hebben uitgevoerd of waar we nog mee bezig zijn.

Wij vinden net als de ondernemers dat de straten niet meer het onderhoudsniveau hebben dat past bij het gebruik en de uitstraling van de straten. Daarom bereiden we een groot onderhoud van de straten voor. We kijken dan ook meteen of we kabels en leidingen moeten vervangen. Om dit goed te regelen hebben we het projectteam Nieuwendijk, Kalverstraat, Heiligeweg en zijstraten en stegen.

1.2 Doel

We willen de kwaliteit van de openbare ruimte verbeteren. Het gaat vooral om het vervangen van de bestrating, maar vervangen ook kabels en leidingen als dat nodig is. Verder kijken we naar:

- verlichting
- straatmeubilair
- mogelijkheden voor meer groen
- klimaataanpassingen zoals Rainproof
- de mogelijkheden om de sociale veiligheid en het veiligheidsgevoel te verbeteren.

Als het klaar is, moeten de straten er voor de komende 30 jaar weer goed bijliggen.

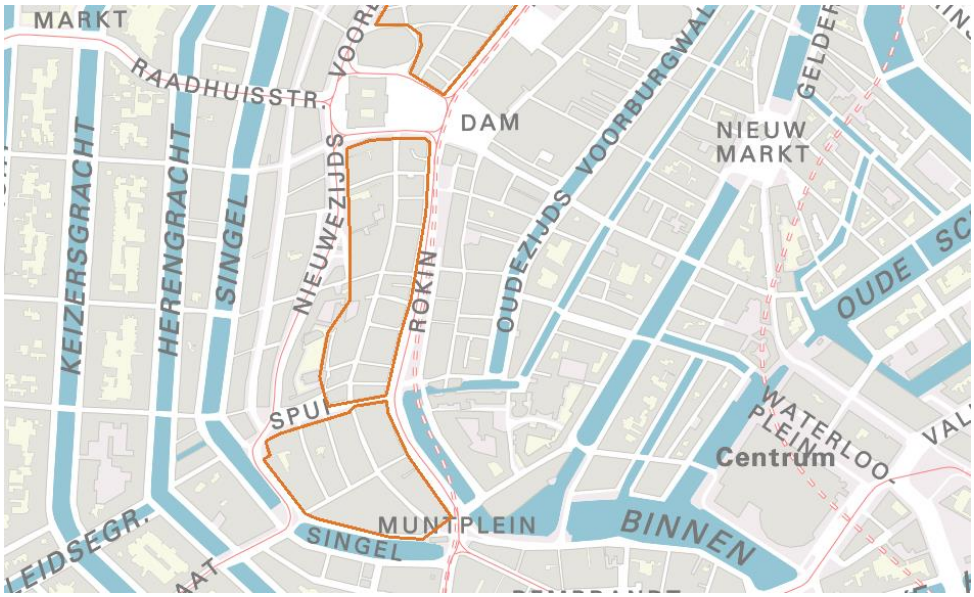
[1] BIZ staat voor Bedrijven Investerings Zone. Met een BIZ kunnen ondernemers samen investeren in de kwaliteit van hun bedrijfsomgeving, waaraan zij allemaal meebetalen.

Uiteraard willen we hinder en overlast tijdens de uitvoering van de werkzaamheden beperken. Dat geldt allereerst voor de winkeliers en bezoekers van dit gebied. Maar ook bewoners gaan hinder hebben van de werkzaamheden. Met name bij kabels en leidingen is het veel werk. Daarom zoeken we naar een evenwichtige manier van uitvoeren en de tijd die dat duurt. We betrekken ondernemers en bewoners bij de keuzes daarin.

1.3 Projectgebied

Tot het projectgebied behoren de straten Nieuwendijk, Kalverstraat en Heiligeweg en zijstraten en stegen.

Afbakening van het projectgebied:

Kalverstraat, Heiligeweg en zijstegen

Nieuwendijk en zijstegen

Bij de zijstegen kijken we naar:

- de kwaliteit van de bestrating
- de vraag of in de ondergrond onderhoud aan kabels en leidingen nodig is

Als de kabels en leidingen en de bestrating nog in orde zijn, dan laten we de steeg zoals die is. In sommige stegen knappen we alleen de bestrating op waar dat nodig is. In de Sint Luciensteeg werkten we onlangs al aan kabels en leidingen. Maar toen hebben we de straat niet ingericht zoals de andere stegen. Hier gaan we overleggen met ondernemers en bewoners om dit alsnog te doen.

Het project Nieuwezijds Voorburgwal werkt al aan de zijstegen Oude Braak, Blau Erf en Zwartehandsteeg en delen van Sint Geertruidensteeg en Sint Nicolaassteeg. Net als het Spui vallen zij niet onder dit project. De oversteek bij de Kalverstraat valt wel onder dit project.

In bijlage 1 staan kaarten met daarop de straten en stegen die we in het project aanpakken. Ook staat daar een voorlopige lijst van de stegen die we meenemen en de werkzaamheden die we in deze stegen uitvoeren. Voor enkele stegen kijken we nog of we die wel of niet in het project meenemen.

1.4 Relatie met projecten in de omgeving

In de omgeving van het projectgebied wordt nu en in de komende jaren veel gewerkt, ook op aan- en afvoerroutes van het bouwverkeer. Daarom analyseerden we met Stadsregie de werkzaamheden. De projecten in de omgeving moeten zorgen dat minimaal 1 aan- en afvoerroute voor gemotoriseerd verkeer naar de binnenstad beschikbaar blijft. Dit onder andere voor het laden en lossen van winkels en bedrijven. Deze route kan het bouwverkeer voor ons project ook gebruiken. Ons bouwverkeer is niet intensief en rijdt voor een belangrijk deel in de vroege ochtend. Het levert daarom weinig hinder op voor het reguliere (laad- en los)verkeer naar de binnenstad.

Ons project heeft wel een raakvlak met het project Nieuwezijds Voorburgwal. Dat is een onderdeel van het project Oranje loper. Door dit project is de bereikbaarheid van de Nieuwendijk voor laad- en losverkeer en hulpdiensten beperkt. Wij willen niet dat ons project dat nog meer beperkt. Daarom werken we pas na de zomer van 2024 aan de Nieuwendijk tussen Dam en Martelaarsgracht. Tegen die tijd is het project Nieuwezijds Voorburgwal daar klaar.

Een ander raakvlak is het project Inrijd Beperkende Maatregelen (IBMA). Met dit project willen we ongewenst inrijden van straten en stegen voorkomen. In het projectgebied staan al een aantal palen. Ook moeten nog een aantal andere palen komen. De werkzaamheden zullen we afstemmen.

1.5 Uitvoering

In deze Nota van Uitgangspunten (NvU) staan de uitgangspunten voor het groot onderhoud van de Nieuwendijk, Kalverstraat, Heiligeweg en zijstraten en stegen. We geven aan wat het beleid is en welke keuzes we voor het ontwerp voorstellen. Het gaat hierbij over hoe de straten er uit komen te zien. We gebruiken in deze nota en in de communicatie zogenaamde artist impressions.

Die afbeeldingen geven een beeld van de plannen. Ze helpen ons om hierover met alle belanghebbenden te kunnen praten.

De uitvoering van de werkzaamheden hebben we nog niet uitgewerkt. Vooral voor de ondernemers is dit erg belangrijk. Wat we inmiddels weten is dat veel moet gebeuren aan kabels en leidingen. Dit maakt de uitvoering van het werk tot een pittige klus. We zijn nog bezig om een goed beeld te krijgen over welk werk uitgevoerd wordt en wat dat voor de uitvoering betekent.

In het najaar van 2022 bespreken we in overleg met kabel- en leidingenpartijen alternatieven voor de uitvoering. Ook bepalen we een strategie voor de aanbesteding van de uitvoering van het werk.

De alternatieven voor uitvoering zullen we met ondernemers en bewoners bespreken.

Volgens het gemeentelijk beleid stellen we daarna een BLVC plan op. BLVC staat voor:

- bereikbaarheid
- leefbaarheid
- veiligheid
- communicatie

In dit plan werken we uit hoe we het werk uitvoeren, wat we doen om dit veilig te doen en hoe we voor voldoende leefbaarheid zorgen tijdens de uitvoering.

Dan stellen we ook vast wat het gemeentelijk beleid voor nadeelcompensatie voor ons project betekent.

1.6 Vervolgproces

In de NvU staan de uitgangspunten voor het ontwerp. Ook ligt er een schetsontwerp. Voor de keuze van de te gebruiken straatklinkers maakten we 5 proefvakken op de Nieuwendijk bij de Dam. De keuze voor de klinker komt in de definitieve versie van deze NvU (zie hoofdstuk 5.2 voor verdere toelichting).

We geven de NvU vrij voor reacties van iedereen die te maken krijgt met het project, de belanghebbenden, en voor belangstellenden. Iedereen kan binnen 6 weken na publicatie zijn reactie geven. We maken de mogelijkheid om te reageren op de plannen op verschillende manieren bekend. In de reactieperiode kan iedere betrokkene wensen en ideeën e-mailen aan: nieuwendijk-kalverstraat@amsterdam.nl
We organiseren een inloopspreekuur voor mensen die nog een toelichting willen op onze plannen.

Na de inspraak over de NvU stellen we een Nota van Beantwoording (NvB) op. Daarin geven we antwoorden op de inspraakreacties. Verder vragen we de stadsdeelcommissie om een advies uit te brengen aan het dagelijks bestuur.
Het dagelijks bestuur stelt de (gewijzigde) NvU en Schetsontwerp samen met de Nota van Beantwoording vast. Dit is het voorkeursbesluit, waarmee de uitgangspunten voor het ontwerp vastliggen.

Daarna maken we een definitief ontwerp en kunnen we een definitieve projectraming maken. Op basis hiervan volgt er een Uitvoeringsbesluit en kunnen we de aanbestedingen starten.

2 Huidige situatie

2.1 Algemene beschrijving

De Nieuwendijk en Kalverstraat waren oorspronkelijk de westelijke dijk van de Amstel. Ze behoren tot de oudste straten van Amsterdam. Ook de zijstraten en –stegen hebben een rijke historie. De oorspronkelijke hutjes werden in de loop van de tijd vervangen door monumentale panden. Dat kunt u nog steeds goed zien als u hoger boven de winkels kijkt. De Nieuwendijk, Kalverstraat en ook de Heiligeweg zijn uitgegroeid tot het bekendste, drukstbezochte en duurste winkelgebied van Nederland. Keerzijde van het succes is dat sommige historisch panden vervangen zijn door moderne gebouwen. En dat van de overige panden veel historisch puien zijn vervangen door strakke moderne puien. Echter hier en daar worden de historische puien weer hersteld. Toch is dit gebied van straten met de aangrenzende stegen ook in de 21ste eeuw een zeer gewaardeerd visitekaartje van de stad. Een belangrijk stedelijk gebied voor zowel inwoners, bezoekers als winkeliers.

2.2 Ruimtelijk beeld

De Nieuwendijk, Kalverstraat en Heiligeweg vormen een drukbezocht winkelgebied.
Door de jaren heen vetrokken steeds meer bewoners. Dit komt doordat woningen boven de winkels niet meer bereikbaar of beschikbaar zijn voor bewoning. Er zijn nog wel veel woningen in de zijstegen. De openbare ruimte is ingericht als winkelgebied met in de ochtend de bevoorrading. Zodra de winkels open zijn passeren of winkelen er mensen. Fietsen mag niet in deze straten. Overdag is het heel druk, maar in het tweede deel van de avond en in de nacht is het er stil.

Afbeelding 1. Kalverstraat richting Dam

Afbeelding 2. Heiligeweg vanaf Kalverstraat

Afbeelding 3. Nieuwendijk

2.3 Verkeer/gebruikers

Voetgangers
Voetgangers zijn de belangrijkste verkeersdeelnemers in deze straten. Dit zijn de bezoekers van de winkels. Maar ook passanten die het gezellig vinden om via deze straten van en naar andere delen van het centrum te lopen. De straten worden drukbezocht.

Fietsers
De Nieuwendijk, Kalverstraat, Heiligeweg en de stegen zijn wandelgebied waar je niet mag fietsen. In de zijstegen is er echter wel overlast van (fout)geparkeerde fietsen.

Laad en losverkeer
Van 07:00 tot 11:00 mogen de winkels in het gebied bevoorraad worden en kan afval opgehaald worden. De belasting van de bestrating is door het laad- en losverkeer zwaar.

Nood en hulpdiensten
Nood en hulpdiensten kunnen elk uur van de dag gebruik maken van de routes voor het laad en losverkeer.

2.4 Terrasvergunningen

Terrassen gebruiken de openbare ruimte. In de Kalverstraat, Nieuwendijk en Heiligeweg en de stegen rondom zitten ongeveer 40 horecaondernemingen met een terrasvergunning.

2.5 Verlichting

In de straten en stegen komen verschillende soorten openbare verlichting voor. In de Kalverstraat en Heiligeweg zitten tl-buizen aan de gevels. Op de Nieuwendijk hangen armaturen aan overspanningen boven de straat. In de stegen zitten ook verschillende armaturen, vaak aan de gevels gemonteerd.

2.6 Groen

In de winkelstraten is geen groen. Echter vanuit de ondernemers zijn plantenbakken geplaatst in het noordelijk deel van de Nieuwendijk en Heiligeweg. In de zijstegen zijn geveltuinen en plantenbakken van ondernemers en bewoners.

3 Beleidskader

3.1 Ontwerp

Voor de vormgeving van de Amsterdamse openbare ruimte zijn onder meer het Beleidskader Puccinimethode en de daarop gebaseerde Handboeken Rood en Groen opgesteld. Dit beleid zorgt er voor dat de verschillende Amsterdamse wijken er mooi en herkenbaar uitzien en ontwerpen voldoen aan allerlei (wettelijke) normen en eisen. Ook zorgt het er voor dat de straten goed en betaalbaar te beheren zijn. Gelukkig biedt het beleid ook ruimte aan verbijzonderingen, zoals karakteristieke buurtpleinen. Ook de Kalverstraat en Nieuwendijk, als oude dijkwegen, mogen zodoende een eigen ontwerp hebben. Handboek Rood beschrijft dat het ontwerp voor de Kalverstraat en Nieuwendijk wordt gebaseerd op het eerdere Handboek Inrichting Openbare Ruimte 2009 van stadsdeel Centrum. Dit betekent trottoirs/margestroken van natuursteen, met elkaar verbonden door natuurstenen banen, daartussen vlakken van klinkers. Ook wat betreft de stegen volgt dit project Handboek Rood.

Bij groot onderhoud van straten is het uitgangspunt dat deze weer 30 jaar meegaan. Omdat de Kalverstraat, Heiligeweg en Nieuwendijk zeer intensief gebruikt worden, stelt dit hoge eisen aan de materialen die toepast worden en de technische wijze van uitvoering. Daarom zijn voor de toe te passen straatklinker proefvakken aangelegd op de Nieuwendijk. Zo kunnen we testen of de klinker en de technische manier van uitvoeren aan de zware eisen van gebruik voldoen.

3.2 Straatmeubilair

In Puccini werkten we ontwerpen voor straatmeubilair uit voor verschillende gebieden van de stad. Voor het projectgebied moeten we Puccini volgen. Vanwege ruimtegebrek gebruiken we weinig straatmeubilair en plaatsen we alleen afvalbakken.

3.3 Verlichting

Voor de openbare verlichting kwam in 2021 een beleidskader en een document met ontwerp- en uitvoeringseisen. In Puccini hebben we de keuze voor armaturen en het ontwerp voor verlichting uitgewerkt voor verschillende gebieden van de stad.

3.4 Klimaatadaptatie

Om de nadelige gevolgen van klimaatverandering op te vangen is landelijk en gemeentelijk beleid opgesteld. Vanuit dit beleid toetsen we het ontwerp.

3.5 Groen

De Kalverstraat, Nieuwendijk en Heiligeweg zijn volgens de Algemene Plaatselijke Verordening (APV) restrictielocaties. Daar mogen we geen plantenbakken plaatsen. In winkelconcentratiegebieden mogen ook geen geveltuinen zijn. Redenen hiervoor zijn dat:

- er in de straten voldoende loopruimte moet zijn voor passanten, rolstoelers en kinderwagens
- we in drukke winkelstraten goed moeten kunnen schoonmaken. In plantenbakken of geveltuinen kan zich vuil ophopen en ze kunnen beschadigd raken door de vele schoonmaak
- het ongewenst is dat planten het zicht op de winkels ontnemen
- als bakken of tuinen vervuild raken of niet goed onderhouden worden, ze slecht zijn voor de uitstraling van de straat
- in bakken of tuinen dingen verstopt kunnen worden

Aan de andere kant hechten we steeds meer waarde aan het groen in de stad, onder andere vanuit het beleid over klimaataanpassing. Groen helpt bij het verminderen van hittestress. Ook maakt het de aanblik van de straat vriendelijker.

Daarom werkten we een indicatief ontwerp voor groen uit. Hierover praten we met vooral de ondernemers. Zij hebben wensen, maar worden ook verantwoordelijk voor het onderhoud van het groen. Na het overleg en een ambtelijke advies maken we een voorstel. Dat leggen we met eventuele alternatieven vanuit de ondernemers en bewoners voor aan de politiek om een besluit over te nemen.

In de zijstegen mag groen wel, vooral geveltuinen. Bewoners kunnen geveltuinen aanvragen. Aanvragen worden wel getoetst, bijvoorbeeld of er voldoende ruimte voor voetgangers over blijft.

3.6 Verkeer

De Nieuwendijk, Kalverstraat en Heiligeweg zijn onderdeel van het plusnet Voetganger. De kruisingen van deze straten met het Spui en de Dam zijn onderdeel van het Hoofdnet Fiets. De Martelaargracht is Plusnet Fiets en Plusnet Tram. Alleen de kruising met het Spui valt binnen ons project. Daarom moeten we het laten toetsen door het Toetsteam Openbare Ruimte en Mobiliteit.

3.7 Ondergrond

Volgens de WIOR-verordening (Werken in de openbare ruimte) kunnen beheerders van kabels en leidingen tijdens de uitvoering van ons project werken aan hun kabels en leidingen:

- verwijderen van wat niet meer wordt gebruikt
- onderhouden van bestaande kabels en leidingen
- aanleggen van nieuwe kabels en leidingen

Elektra, gas, drinkwater en riool worden vervangen. In de ondergrond ligt bijvoorbeeld nog een gietijzeren gasleiding. Dat vormt een risico, daarom wil Liander alle gietijzeren gasleidingen in de stad voor 2032 vervangen.

4 Geraadpleegde partijen

4.1 Inleiding

Voordat we de Nota van Uitgangspunten opstelden, maakten we een belanghebbendenanalyse. Met een aantal partijen spraken we al, zoals de BIZ Kalverstraat-Heiligeweg, BIZ Nieuwendijk en BIZ pandeigenaren. Met een aantal partijen gaan we binnenkort praten. Dan volgen we ook een participatietraject. Daarbij kunnen belanghebbenden en geïnteresseerden in de stad laten weten wat ze van onze plannen vinden.

Verder is gesproken met allerlei gemeentelijke partijen. Overleg met kabel- en leidingenpartijen regelen we via de wenstracéprocedure. Met de belangrijkste kabel- en leidingenpartijen overleggen we regelmatig vanwege de vele werkzaamheden in de ondergrond.

4.2 Maatschappelijk veld

4.2.1 Participatie

Tijdens de vrijgave van de concept-Nota van Uitgangspunten kunnen belanghebbenden reageren op het ontwerp. Het is mogelijk dat we daardoor onze plannen aanpassen. Eventuele discussiepunten leggen we voor aan het dagelijks bestuur van bestuurscommissie Centrum. Na besluiten hierover stelt het dagelijks bestuur de Nota van Uitgangspunten vast.

Het project zal met ondernemers en bewoners een terugkerend overleg opzetten en ze bij alle stappen in het project betrekken. Zo willen we zorgen voor draagvlak bij de belangrijkste belanghebbenden. Met de ondernemers is dit overleg al gestart.

4.2.2 Ondernemers

De ondernemers in het gebied zijn goed georganiseerd. Er zijn BIZ'en voor de Nieuwendijk, voor de Kalverstraat-Heiligeweg en één voor pandeigenaren. Ook ondernemers in de stegen zijn hierbij aangesloten. Vanuit de BIZ'en kwam ook de vraag om groot onderhoud in het gebied. Met de BIZ'en is terugkerend overleg over de plannen en uitgangspunten.

De BIZ'en maakten een voorzet voor het ontwerp en de uitvoering van de straten in het plan 'Gouden loper'. Hierin staan voorstellen voor de chique uitstraling van de straten, verlichting en meer groen. Een belangrijke eis van de ondernemers is dat de straat goed schoon te houden is. Verder hebben ze wensen over de uitvoering. De onderwerpen die met het ontwerp en onderhoud

te maken hebben, behandelen we in deze nota. De uitvoering komt in de volgende fase van het project.

4.2.3 Bewoners

In de winkelstraten Nieuwendijk, Kalverstraat en Heiligeweg zijn weinig bewoners. In de zijstegen zijn wel bewoners. De invloed van ons project voor de stegen is beperkter dan in de winkelstraten. We hielden een informatieavond voor direct betrokken bewoners en ondernemers. Daar bleek dat een aantal bewoners belangstelling had om bij de plannen betrokken te worden. Ook stelden zij vragen over:

- wat we meenemen in het werk
- welke stegen wel en niet in het project zitten
- hergebruik van materialen

Deze vragen behandelen we in deze nota.

4.2.4 Stichting Begijnhof

We spraken met de voorzitter van de Stichting Begijnhof. Het Begijnhof zelf is geen onderdeel van ons project. Wel vroeg de voorzitter aandacht voor wateroverlast in en rond het Begijnhof. Ons project bekijkt de afvoer van water in de stegen rond het Begijnhof.

4.2.5 Vereniging Amsterdam City

Vanuit de BIZ'en is nauw contact met Amsterdam City. In het participatieproject krijgt Amsterdam City de vraag of zij nog een eigen aanvullende rol zien.

4.2.6 Publiekstrekkende voorzieningen en evenementen

In het gebied zijn verschillende publiekstrekkende voorzieningen, zoals het Amsterdam Museum. Net als de ondernemers betrekken wij hen nauw bij onze plannen. Met jaarlijkse evenementen zoals de Stille Omgang en incidentele evenementen stemmen we ook af.

4.2.7 Overige belangengroepen

Dit zijn er veel. De functie van de straten verandert niet. Wij denken dat dit weinig discussie oplevert. En daardoor verwachten we geen 'zware' inbreng. We zullen onder meer de Vrienden van de Amsterdamse Binnenstad, vereniging Voordestad, Erfgoedvereniging Heemschut en het wijkcentrum d'Oude Stadt apart benaderen. Met Cliëntenbelang toetsen we de straat op de toegankelijkheid voor gehandicapten. Belangengroepen en organisaties kunnen hun reactie geven tijdens de vrijgave van de NvU.

4.3 Gemeente Amsterdam

Verkeer en Openbare Ruimte (V&OR)
We spreken met V&OR als eigenaar en beheerder van de straten, straatmeubilair en verlichting. Het definitief ontwerp stemmen we met hen af. Verder spreken we met V&OR over verkeerskundige onderwerpen, waaronder het beheersen van de voetgangersstromen.

Stadswerken
Stadswerken is verantwoordelijk voor het dagelijks onderhoud van de straten, waaronder het schoonmaken. Met Stadsbeheer stemmen we steeds goed af.

Ruimte en duurzaamheid (R&D)
R&D is de ontwerper van de straten. Het project geven we samen met hen vorm.

Stadsdeel Centrum
Stadsdeel Centrum mag over het project de besluiten nemen. Zowel op ambtelijk als bestuurlijk niveau hebben we regelmatig contact. Ook de gebiedsmakelaars van het stadsdeel betrekken we bij onze plannen.

Monumenten en archeologie
Hiermee hebben we contact, onder meer over de plannen voor vergoenen en het aanlichten van monumenten.

Aangrenzende projecten
We hebben onder andere contact met:
- het Stegenproject
- de aanpak van de Nieuwezijds Voorburgwal
- de inrijbeperkende maatregelen

Stadsbehoud
Het project valt binnen het Investeringskrediet Verhardingen van Stadsbehoud. In 2023 neemt het dagelijks bestuur van stadsdeel Centrum een uitvoeringsbesluit. Daarbij stelt het dagelijks bestuur het ontwerp vast en komen de gereserveerde geldbedragen beschikbaar.

4.4 Kabel- en Leidingenbedrijven

Waternet
Waternet gaat grootschalig werk uitvoeren voor afvalwater en drinkwater. Vanuit de Wenstracéprocedure gebeurt de detailafstemming. Ook is Waternet betrokken bij de afstemming rond Rainproof maatregelen.

Liander
Liander gaat grootschalig werk uitvoeren voor gas en elektra. Er ligt vooral veel werk voor het vervangen van de gietijzeren gasleidingen. Zij nemen ook deel aan onze overleggen.

Telecombedrijven
Met telecombedrijven voeren we overleg over het werk dat ze willen uitvoeren. Dat valt nu erg mee. De bewoners vroegen om ook een glasvezelnetwerk aan te leggen. Dat zit nog niet

in de plannen. Met de Telecombedrijven bespreken we de wens om een toekomstvast netwerk aan te leggen. Daarmee voorkomen we dat over een paar jaar de straat opnieuw open moet. Vanuit ondernemers ligt de vraag over de kastjes die sommige telecombedrijven in de straten hebben staan. Dit bespreken we ook met deze bedrijven.

5 Ontwerpkeuze en afwegingen

5.1 Straatprofiel

Kalverstraat, Nieuwendijk
Vanuit het beleidskader Puccini Handboek Rood wordt het Handboek Inrichting Openbare Ruimte 2009 van stadsdeel Centrum gevolgd. Dit is een profiel voor de oude dijken van de Amstel (de Kalverstraat en Nieuwendijk, maar ook de oostelijke dijk, Nes en Warmoestraat). Daar komt natuursteen langs de randen van de gevel, met elkaar verbonden door natuurstenen banen, daartussen vlakken van klinkers. De natuurstenen rand geeft het gevoel dat de straten breder zijn. Dit natuursteen in ons project is hetzelfde dat we in de binnenstad op speciale plekken gebruiken. Bijvoorbeeld bij het Amsterdam Centraal, op het Damrak en het Rokin.

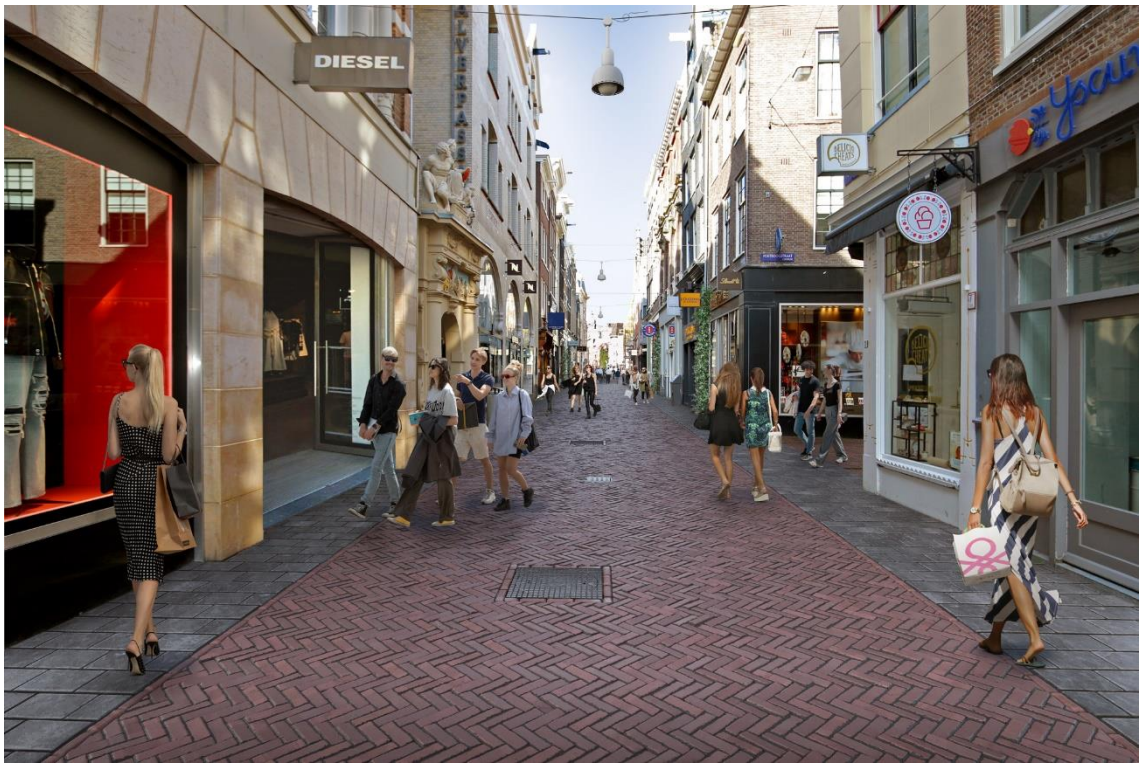
Op de Nieuwendijk ligt de afwatering nu centraal in het dwarsprofiel. We stellen voor om dit op de Nieuwendijk zo te houden, omdat dit goed werkt. Bij de Kalverstraat is een tonrond profiel gebruikt met twee goten met kolken op ongeveer 1 meter uit de gevel. Deze goten maken lopen onprettig. Hoogteverschillen tussen de straat en de winkelvloeren lossen we met dit profiel moeilijker op. We stellen voor om ook bij de Kalverstraat en de Heiligeweg de kolken midden in het profiel te plaatsen. Zo krijgen de winkelstraten een gelijke uitstraling. Daar waar mogelijk hergebruiken we materialen. Denk daarbij aan de graniettegels en kolken.

Afbeelding 4. Weergave van het schetsontwerp op de kruising Kalverstraat bij de Heiligeweg

Heiligeweg

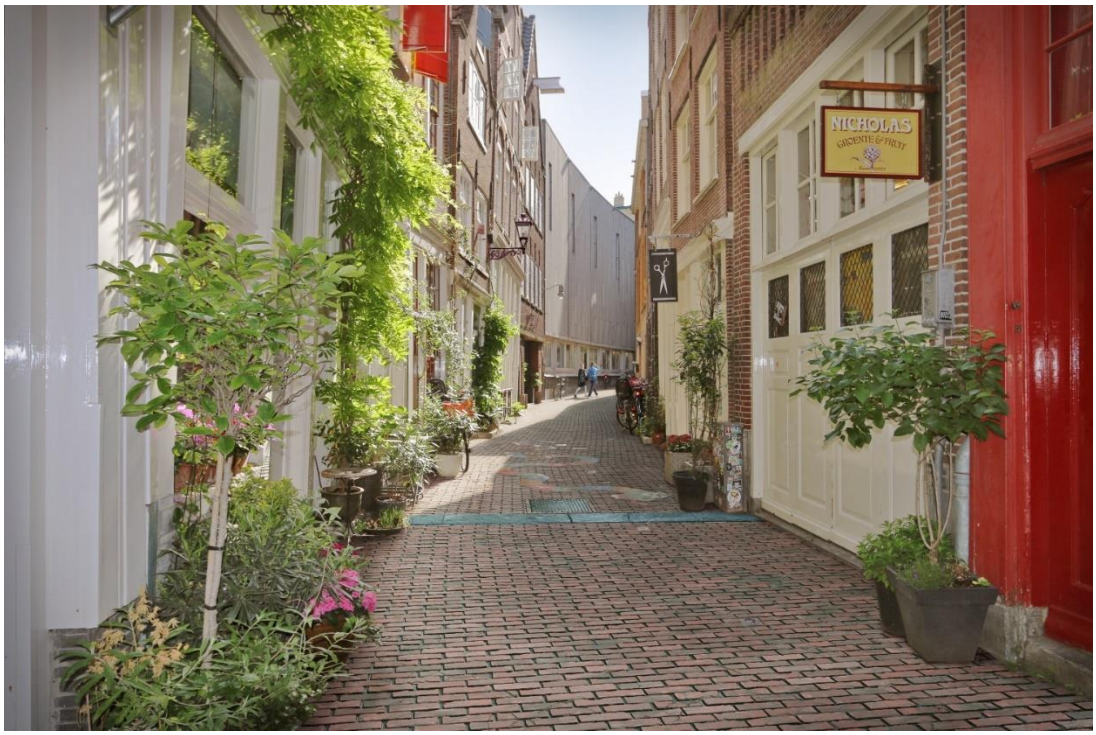
De Heiligeweg is geen dijkstraat, maar sluit wel aan op het winkelgebied. Daarom sluiten we het ontwerp van deze straat aan op de Kalverstraat. Langs de randen komt ook natuursteen en in het middengebied komt dezelfde klinker als in de Kalverstraat en Nieuwendijk. Alleen de dwarsbanen in natuursteen blijven achterwege.

Afbeelding 5 weergave van schetsontwerp Heiligeweg

Stegen
Voor de stegen verandert de vormgeving niet: hier komen gebakken klinkers terug. Daarbij gaan we uit van hergebruik van materialen. In de stegen vervallen de molgoten. Wel kijken we of de stegen bestand te zijn tegen hevige regenbuien. In stegen kan dit reden zijn om het dwarsprofiel aan te passen en iets meer in een V-vorm leggen. Zo kan meer water in de steeg blijven staan en dus niet de kelders in lopen.

We pakken stegen aan als ze toch open moeten voor de vernieuwing van kabels en leidingen. Of als de bestrating slecht is. In Bijlage 1 staat een voorlopig overzicht van stegen die in het project zitten en welke werkzaamheden we voorzien. Deze lijst is nog niet definitief.

Afbeelding 6. Weergave van het schetsontwerp van de Sint Nicolaassteeg

5.2 Verharding, proefvakken

De bestrating moet bestand zijn tegen het intensieve gebruik door heel veel voetgangers, vrachtverkeer voor laden en lossen en schoonmaakwagens. De steensoorten moeten voldoende stroef zijn, ook als het regent. Er mogen geen open voegen zijn waar klein vuil en peuken in terechtkomen. Of we aan deze eisen kunnen voldoen hangt niet alleen af van de keuze van de materialen. Het hangt ook af van de manier waarop ze gelegd zijn.

Daarom hebben we in september 2022 proefvakken aangelegd op de Nieuwendijk. De proefvakken zijn er voor de keuze voor de te gebruiken soort klinker in de Kalverstraat, Heiligeweg en Nieuwendijk. We kijken naar:

- het type klinker: dikformaat of Lingeformaat en de kleur
- de manier waarop ze gelegd zijn: elleboog- of keperverband

- technische kwaliteit: beschadigen de stenen door het intensieve gebruik; blijven de klinkers goed liggen (wat samenhangt met de klinker, het straatverband, de ondergrond en voegmiddel)
- Onderhoud: dagelijks schoonmaken, blijven peuken in de voegen liggen, kauwgomresten

Onze diensten die verantwoordelijk zijn voor het beheer en onderhoud van de wegverhardingen zullen een technische beoordeling maken. Ook onze ontwerpers en ondernemers vragen we om hun mening. Vanuit deze gegevens en reacties stelt het projectteam de te gebruiken klinker voor.

5.3 Verlichting

In het hele gebied vernieuwen we de verlichting volgens de ontwerp- en materiaalvoorschriften van het beleidskader, de uitvoeringseisen en het Handboek Puccini. Voor de winkelstraten betekent dit het hoogste lichtniveau van de openbare verlichting. Vervangen van de verlichting in de Kalverstraat, Heiligeweg en Nieuwendijk hoort bij dit project. Vervangen van de verlichting in de stegen gebeurt de komende jaren al door het Stegenproject van stadsdeel Centrum of vanwege normaal onderhoud.

Ook kijken we naar het verlichten van monumentale panden ('aanlichten'). We willen hiermee de historische monumentale panden er beter door uit laten komen. Dit maakt het gebied aantrekkelijker. Het benodigde geld hiervoor hebben we nog niet.

5.4 Klimaataanpassing

Uitgangspunt is dat we in het ontwerp maatregelen nemen om het gebied beter bestand te maken tegen de klimaatveranderingen. We voerden een quickscan Klimaatadaptatie uit om de kansen en risico's duidelijk te krijgen rond klimaataanpassing. En om daarmee de voorwaarden vast te stellen voor aanpassingen in het projectgebied. In de quickscan namen we de volgende onderdelen mee:

- (hemel)wateroverlast
- hittestress
- droogte en grondwater
- waterveiligheid

Wateroverlast
De Kalverstraat en Nieuwendijk zijn oude dijken. Deze straten liggen hoger dan de omgeving. Regenwater loopt daarom weg naar de omliggende straten. De rioolstelsels in de straten en de zijstegen zijn voldoende. Waar nodig leggen we het midden van de straat dieper dan de zijkanten, zodat we bij hevige regenbuien voldoende water in de straat op kunnen vangen. Alleen richting het Begijnhof is wateroverlast. Hier onderzoeken we nog met welke maatregelen we de situatie kunnen verbeteren, bijvoorbeeld met zogenoemde infiltratiekolken.

Een andere mogelijkheid is waterpasserende bestrating. Deze maatregel bedachten we bij enkele stegen. Er is nog weinig ervaring mee. Het risico lijkt groot dat de speciale constructie waardoor het water kan weglopen verstopt raakt bij vervuiling in de voegen. In de stegen waarbij we dit overwogen zitten bijvoorbeeld snackbars. Dat maakt de kans groot dat de voegen vervuild en daarom verstopt raken. De wegbeheerder zit dan met een dure constructie die niet werkt en adviseerde daarom negatief over deze maatregel.

Hittestress
Het plaatsen van groen werkt goed tegen de hitte. Een andere mogelijkheid is gebruik van schaduwdoeken. Maar schaduwdoeken hebben nadelen, zoals het beheer en esthetiek. Daarom stellen we dit niet voor.

Droogte/grondwater
Waterpasserende bestrating kan helpen bij dit probleem. Maar waterpasserende bestrating is voor dit gebied geen goede oplossing.

Waterveiligheid:
Vanwege de bescherming door omliggende dijken en de hoge ligging van het projectgebied vormt dit geen risico.

Bovenstaande vaststellingen verwerkten we in het ontwerp.

5.5 Groen

In Amsterdam gebruiken we nog niet veel groen in winkelstraten. Zowel wij als de ondernemers en bewoners willen een groenere Nieuwendijk, Kalverstraat en Heiligeweg en zijstegen. Groener maken kan zorgen voor een prettigere straat. Het zorgt voor een zachte en meer uitnodigende uitstraling tussen al het steen.

Het is belangrijk om te bepalen wat we aan groen kunnen planten in de winkelstraten. In hoofdstuk 3.5 beschreven we wat hierover in de APV is opgenomen. We gaan samen met belanghebbenden in overleg naar de mogelijkheden voor extra groen. Daarom kijken we naar het groener maken van de gevels, met name op de overgang tussen twee panden. Dat zal het straatbeeld verbeteren. We hebben een indicatief ontwerp gemaakt met beplanting in kleine plantvakken van 20 bij 20 centimeter. Daar omheen komt een natuurstenen band. In de bijlage 3 staat een inventarisatie van mogelijk geschikte panden. Dat gaan we samen met de ondernemers na.

Op het noordelijk deel van de Nieuwendijk zijn al een aantal voorbeelden van gevelvergroening. De voorkeur gaat uit naar groen op de grens tussen twee gevels en winkelpuien, daar waar dit kan. We kijken samen met onze afdeling Monumenten & Archeologie (M&A) en de historicus van stadsdeel Centrum naar welke panden en winkelpuien in aanmerking komen. Ook volgen we de regel dat er geen groen boven de vloer van de eerste verdieping mag groeien. Dit komt overeen met de welstandsrichtlijnen voor reclame en luifels.

Afbeelding 7. Gevelgroen Nieuwendijk

Zoals in hoofdstuk 3.5 staat gaan we het gesprek (over groen) open in. Daarbij betrekken we ook de ervaringen met de plantenbakken die de ondernemers in het noordelijke deel van de Nieuwendijk en de Heiligeweg plaatsten.

Wij leggen alleen in samenwerking met de ondernemers het groen aan. Zij moeten zorgen voor instemming van de betrokken winkels en pandeigenaren. Ook worden zij verantwoordelijk voor het beheer, schoonhouden en onderhoud van het groen. Dat betekent:

- watergeven
- geleiden van de klimplanten
- snoeien
- zwerfvuil verwijderen
- het hele jaar rond zorgen voor verzorgd beeld

Stegen

In veel stegen zijn al geveltuinen. Deze geveltuinen nemen we in het ontwerp mee. In het ontwerp houden we ook rekening met eventueel toekomstig nieuw groen. Dat doen we door een strook langs de gevel op te nemen waarin nieuwe geveltuinen kunnen komen. Het blijf voor ondernemers en bewoners dus mogelijk om een nieuwe geveltuin aan te vragen. Nieuwe aanvragen worden wel getoetst. Er moet bijvoorbeeld voldoende ruimte overblijven voor voetgangers en er wordt gekeken of kabels en leidingen in de weg liggen. Het heeft wel onze voorkeur om de aanleg van nieuwe geveltuinen met de uitvoering van het project mee te nemen.

5.6 Sociale veiligheid en veiligheidsbeleving

De winkelstraten krijgen nieuwe bestrating en groen langs de gevels. Daardoor wordt de uitstraling van de straten vriendelijker. Ook vernieuwen we de verlichting. We kozen voor lichtniveau P1 (gemiddeld lichtniveau 15 lux). Dit is het hoogste niveau dat wij gebruiken voor voetgangersgebieden. De nieuwe armaturen zullen bovendien het onderste deel van de puien verlichten. Door het lichtniveau en de manier waarop we de straat verlichten is bijvoorbeeld gezichtsherkenning mogelijk. Ook het vervangen de verlichting in de stegen zorgt dat de Nieuwendijk en Kalverstraat prettiger aanvoelen. Voor de sociale veiligheid en het veiligheidsgevoel is de vernieuwing van de verlichting een hele belangrijke verbetering. Andere belangrijke zaken zoals meer woningen boven de winkels en meer mensen op straat in de avond en nacht vallen niet binnen dit project.

6 De uitgangspunten

We hebben de hierna volgende uitgangspunten voor het project Nieuwendijk, Kalverstraat en Heiligeweg en de zijstraten en stegen bepaald. Daarbij hielden we rekening met de wensen en voorwaarden van de verschillende belanghebbenden en de eerder besproken ontwerpkeuzes.

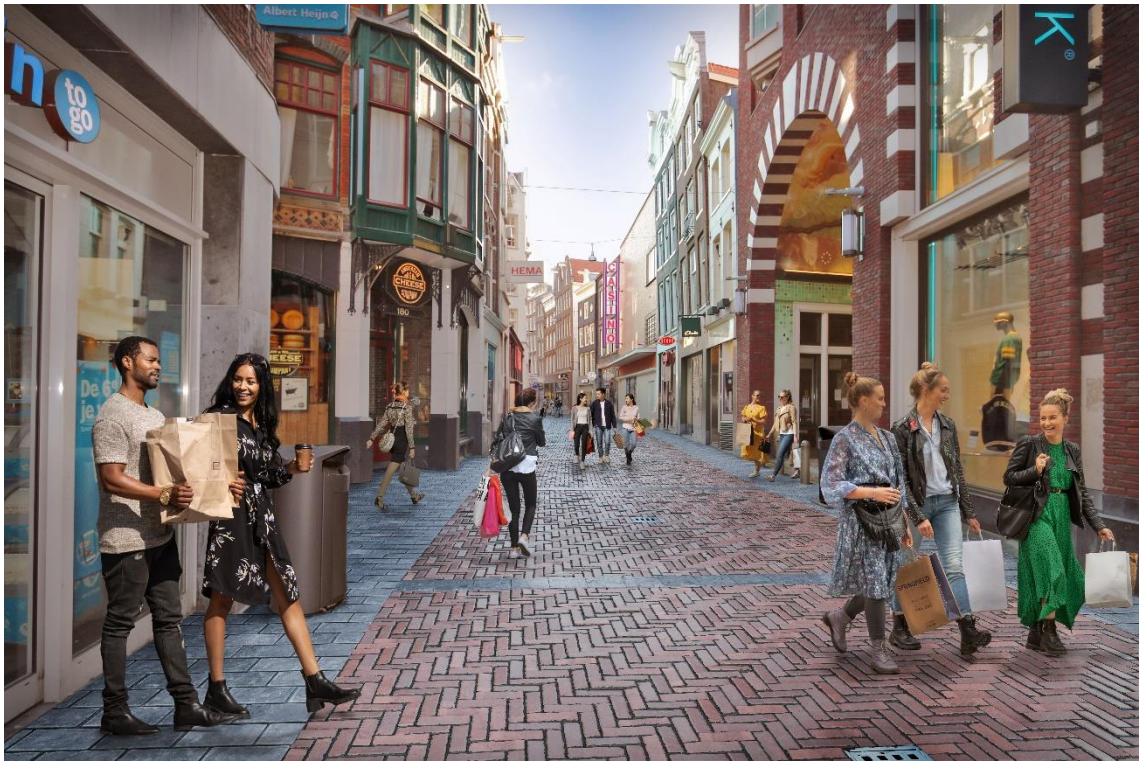
6.1 Algemeen

De Kalverstraat, Nieuwendijk en Heiligeweg richten we in als aantrekkelijk voetgangers- en winkelgebied. In de ochtend is bevoorrading mogelijk.

6.2 Ruimtelijk beeld

De openbare ruimte richten we in tot een heel aantrekkelijke verblijfsruimte. Hierbij geven we extra aandacht aan de speciale status van de dijkstraten van dit gebied.

De Kalverstraat en Nieuwendijk bestraten we opnieuw. Het ontwerp bestaat uit natuurstenen randen en dwarsbanen met daarin vakken met gebakken klinkers. Het natuursteen is vergelijkbaar met de natuursteen die we in de omgeving bij het Amsterdam Centraal, Damrak en Rokin gebruikten. De keuze voor de klinkers maken we nadat we de proefvakken hebben beoordeeld die we op de Nieuwendijk aanlegden. De afwatering loopt via kolken die midden in de straat liggen, zoals nu op de Nieuwendijk.

Afbeelding 8. Weergave van het ontwerp van Nieuwendijk bij de Beurspassage

De Heiligeweg krijgt een iets andere bestrating. Hier kozen we voor natuursteen langs de randen van de straat en een middendeel met de klinker die we ook voor de Kalverstraat en Nieuwendijk kiezen (zie afbeelding 5).

De stegen binnen het projectgebied krijgen een bestrating van klinkers met ook kolken in het midden van de straat. De bestaande klinkers gebruiken we zoveel mogelijk opnieuw.

6.3 Straatmeubilair

We vervingen in 2021 de afvalbakken al volgens het Handboek Puccini. In het ontwerp blijven de afvalbakken op de huidige plekken.

6.4 Openbare verlichting

Voor de nieuwe verlichting van de Kalverstraat, Nieuwendijk, Heiligeweg, Handboogstraat en Voetboogstraat gebruiken we het nieuw ontworpen Klassiek Hangarmatuur. De armaturen komen aan spandraden in het midden van de straat te hangen. De nieuwe verlichting krijgt ledlampen. Het lichtniveau wordt P1 (gemiddeld lichtniveau 15 lux). Met het hogere lichtniveau en hoe we de velrichting aanbrengen willen we het veiligheidsgevoel flink verbeteren. Het aanbrengen van nieuwe verlichting in de stegen gebeurt de komende jaren al en valt buiten ons project.

Figuur 9. Ontwerp van het klassiek hangarmatuur

6.5 Klimaataanpassing

In het ontwerp nemen we haalbare en goed te onderhouden maatregelen op tegen de klimaatverandering. Het gaat om:

- aanleggen van groen tegen de gevels tegen hittestress
- verlagen van het midden van het wegdek (v-profiel) om water tijdelijk te bergen bij wateroverlast

We onderzoeken nog of andere maatregelen mogelijk zijn, zoals infiltratiekolken. Dit als maatregel tegen met name wateroverlast.

6.6 Groen

Groen kan er voor zorgen dat de straat er beter uit gaat zien. Het zorgt voor een zachtere en uitnodigende uitstraling tussen al het steen van de straat. Het indicatieve groenplan in bijlage 3 bespreken we nog met de ondernemers van de winkelstraten. Hierna maken we een definitief voorstel voor meer groen in de straat.

In de stegen komen de bestaande geveltuinen terug en blijft het mogelijk om een nieuwe geveltuin aan te vragen. Bewoners en ondernemers zullen we hierom vragen , zodat we de aanleg van nieuwe geveltuinen met de uitvoering van het project mee kunnen nemen.

Afbeelding 10. Weergaven van het schetsontwerp met gevelgroen

6.7 Verkeer

Voetganger
De nieuwe hoogtemaatvoering van de straat is zo dat de bestrating zoveel mogelijk aansluit op de drempels van de panden. Daarmee voorkomen we hoogteverschillen en wordt de inrichting van de straat rolstoelvriendelijk. Toch zullen er op een aantal plekken opstappen nodig zijn. Dat komt omdat het hoogteverschillen tussen de kolk en de drempel van een pand te groot is.

Fiets (inclusief stallen)
In de straten waar we werken mag niet gefietst worden. Ook is er vrijwel geen ruimte om de fiets te stallen. Fietsers kunnen de straten rondom ons werkgebied gebruiken. Er zijn fietsenstallingen onder het Beursplein en bij het metrostation Rokin. Op de Nieuwezijds Voorburgwal breiden we het aantal fietsenrekken flink uit.

Laad en losverkeer
Laden en lossen gaat redelijk in het gebied, voor zover dat kan met de beperkte ruimte. We stellen geen veranderingen voor. Wel testen we met proefvakken de keuze van de klinker die we gaan gebruiken, juist om breuk door het laad- en losverkeer zoveel mogelijk te voorkomen.

Nood- en hulpdiensten
Nood- en hulpdiensten moeten altijd bij alle panden kunnen komen. Voor deze diensten veranderd er in onze plannen niets.

6.8 Onderhoud (Assetmanagement)

Onze dagelijkse reiniging moet de nieuwe bestrating goed schoon kunnen houden. Er mogen geen open voegen ontstaan waar klein vuil en peuken in terechtkomen.

De levering van materialen moet ook op lange termijn gegarandeerd zijn. Zo voorkomen we dat er later losse plekken komen met afwijkende bestrating na reparatie van schades.

7 Kosten en risico's

Voor het project maakten we een eerste, geschatte kostenraming. We kunnen pas een goede projectraming maken als we het definitief ontwerp en een uitvoeringsplan hebben. Daarin houden we rekening met gestegen prijzen op dat moment. Het groot onderhoud betalen we uit het investeringskrediet verhardingen. Voor extra uitgaven voor bijvoorbeeld groen en het aanlichten van monumenten moeten we nog financiering vinden.

De effecten op beheer, handhaving en onderhoud worden duidelijk bij het uitvoeringsbesluit.

We noemden 5 toprisico's tijdens de voorbereidingsfase over de verwachte uitvoering:

1. De uitvoeringsraming valt hoger uit dan eerder begroot. Daardoor is er onvoldoende dekking om het project uit te voeren. Dat kan vertraging of uitstel opleveren.
2. Afstemming met kabels en leidingen partijen is erg belangrijk voor de aanbesteding en de uitvoering. Vanwege belangrijke technische uitgangspunten kan het zijn dat we het technisch ontwerp tussentijds moeten aanpassen.
3. Tijdens de werkzaamheden kunnen we obstakels in de ondergrond vinden, ondanks de eerdere onderzoeken. Dit kan vertraging opleveren.
4. Het kan dat ondernemers geen open straat voor de deur willen vanwege verwachte omzetdaling. En dat zij daardoor tegen het plan zijn. Het is belangrijk om de verwachtingen over de uitvoering met elkaar op tijd af te stemmen.
5. We willen meer groen in de winkelstraten. In overleg bespreken we ook het beheer en onderhoud. Dat kan hogere kosten opleveren voor de BIZ.

8 U kunt reageren op dit plan

Nu de NvU is vrijgegeven kunt u reageren op het plan. U heeft hiervoor 6 weken de tijd. Uw opmerkingen kunt u mailen naar: nieuwendijk-kalverstraat@amsterdam.nl

Op alle ingebrachte punten zullen wij reageren. Daarna zal het dagelijks bestuur van de bestuurscommissie Centrum de NvU vaststellen. Wij gaan ervanuit dat dit in het 1e kwartaal van 2023 gebeurt.

Bijlage 1 Kaarten en stegen in het project

Op onderstaande gebiedskaarten staan de winkelstraten en de stegen die op dit moment (september 2022) binnen het project vallen.

DWARSSTEGEN KALVERSTRAAT
GEPLANDE WERKZAAMHEDEN AAN BESTRATING

DWARSSTEGEN KALVERSTRAAT
GEPLANDE WERKZAAMHEDEN AAN BESTRATING

DWARSSTEGEN NIEUWENDIJK
GEPLANDE WERKZAAMHEDEN AAN BESTRATING

DWARSSTEGEN NIEUWENDIJK
GEPLANDE WERKZAAMHEDEN AAN BESTRATING

Hieronder een lijst met de stegen die binnen het project vallen, met de werkzaamheden die we nu voorzien. Deze lijst kan nog (beperkt) veranderen.

Nieuwendijk	
Engelsesteeg	Bestrating wordt alleen hersteld bij aansluiting Stromarkt. Oude stenen worden hergebruikt waar kan.
Ramskooi	Bestrating herstraten bestaand materiaal. K&L werkzaamheden Gas
Nieuwezijds Armsteeg	Herstraten vanwege kabels en leidingen werkzaamheden. K&L werkzaamheden Waternet
Sint Jacobsstraat	Bestrating wordt volledig vervangen (conform Puccini)
Sint Jacobsdwarsstraat	Bestrating wordt volledig vervangen (conform Puccini)
Kolksteeg	Bestrating: Herstraten met nieuw materiaal K&L werkzaamheden Waternet
Nieuwezijds Kolk	Bestrating: Herstraten met nieuw materiaal.
Oudebrugsteeg	Bestrating: Herstraten met nieuw materiaal. K&L werkzaamheden Waternet
Dirk van Hasseltsteeg	Bestrating: Herstraten met bestaand materiaal K&L werkzaamheden Waternet
Nieuwe Nieuwstraat	Bestrating: Herstraten conform Puccini met nieuw materiaal.
Sint Geertruidensteeg	Bestrating: Herstraten met bestaand materiaal Wordt deels uitgevoerd in project Kalverstraat-Nieuwendijk en deels in project Nieuwezijds
Onze Lieve Vrouwesteeg	Bestrating: Herstraten met bestaand materiaal vanwege K&L werkzaamheden en slechte plekken. K&L werkzaamheden Waternet
Sint Nicolaasstraat	Herstraten met bestaand materiaal vanwege K&L werkzaamheden en slechte plekken. K&L werkzaamheden Waternet Wordt deels uitgevoerd in project Kalverstraat-Nieuwendijk en deels in project Nieuwezijds
Zoutsteeg	Bestrating: Herstraten met bestaand materiaal vanwege K&L werkzaamheden. K&L werkzaamheden Waternet en Liander
Damraksteeg	Bestrating: Alleen werkzaamheden aan begin en eind van de steeg: herstel bestrating aansluiting Damrak en K&L werkzaamheden Liander aan weerszijden.

Kalverstraat	
Jonge Roelensteeg	Bestrating: Herstraten met nieuw materiaal K&L werkzaamheden Liander
Spaarpotsteeg	Bestrating: Herstraten met bestaand materiaal K&L werkzaamheden van Liander

Gapersteeg	Bestrating: Herstraten met bestaand materiaal K&L werkzaamheden van Liander
Duifjessteeg	Bestrating: Herstraten met bestaand materiaal vanwege K&L werkzaamheden en natuursteenblokken vervangen door bestrating (waar dit mogelijk is) K&L werkzaamheden van Waternet
Sint Luciënsteeg	Vervanging van afwijkende bestrating. In een deel van de steeg liggen afwijkende klinkers. Deze worden vervangen.
Gedempte Begijnensloot	Aanpassing van de hoogtemaatvoering van de straat om het afstromende regenwater te sturen. Mogelijk plaatsing van infiltratiekolken om regenwater in de bodem te infiltreren. K&L werkzaamheden van Liander
Enge Kapelsteeg (deels)	Bestrating: Herstraten met bestaand materiaal vanwege K&L werkzaamheden K&L werkzaamheden van Liander
Wijde Kapelsteeg	Bestrating: Herstraten met bestaand materiaal vanwege K&L K&L werkzaamheden van Waternet
Begijnensteeg	Herstraten met bestaand materiaal vanwege K&L werkzaamheden. K&L werkzaamheden van Liander
Taksteeg	Bestrating: Herstraten met bestaand materiaal vanwege K&L werkzaamheden. K&L werkzaamheden Liander en Waternet
Rozenboomsteeg	Bestrating: Alleen op een aantal plekken de afwijkende stenen vervangen door de ‘juiste’ stenen
Olieslagersteeg	Bestrating: Herstraten met bestaand materiaal vanwege K&L werkzaamheden. K&L werkzaamheden van Waternet
Handboogstraat	Bestrating: Herstraten met nieuw materiaal K&L werkzaamheden van Waternet
Voetboogstraat	Bestrating: Herstraten met nieuw materiaal K&L werkzaamheden van Waternet en Liander
Heiligeweg	Bestrating: Herstraten met nieuw materiaal K&L werkzaamheden van Liander en Waternet

Bijlage 2 Schetsontwerp

Bijlage 2.1
20220929 Kalverstraat_Nieuwendijk - Nieuwendijk Inrichting-Openbare Ruimte Blad 1-000

Bijlage 2.2
20220929 Kalverstraat_Nieuwendijk - Kalverstraat Inrichting-Openbare Ruimte Blad 1-002

Bijlage 3 Indicatief groenontwerp

Zowel wij als de ondernemers en bewoners willen meer groen in de Nieuwendijk, Kalverstraat en Heiligeweg. Meer groen kan het gevoel van de straat verbeteren. Het zorgt voor een zachte en uitnodigende uitstraling tussen al het steen van de straat.

Gevelvergroening
Het is belangrijk om te bepalen wat we met groen kunnen doen. Vanuit praktisch oogpunt is het niet mogelijk om groenvakken met heesters en bomen aan te leggen. Dit komt onder andere door:

- de grote stroom voetgangers in deze smalle straten
- de kabels en leidingen onder het maaiveld
- ruimte voor het laad- en losverkeer

Daarom kunnen plantenbakken ook niet. Ook gelden de Kalverstraat, Nieuwendijk en Heiligeweg als restrictielocaties (APV), er mogen geen plantenbakken staan. Verder heeft beplanting in bakken het nadeel dat er steeds water gegeven moet worden. Daardoor is het geen duurzame oplossing. In de bakken kunnen zaken verstopt worden. En de bakken kunnen verschoven worden en staan veelal scheef door het afschot in de bestrating. Daarom stellen we in dit plan voor om beplanting steeds in de volle grond te zetten. Daardoor kan de beplanting goed wortelen. Daarnaast zijn de Nieuwendijk en Kalverstraat vanuit historisch oogpunt dijklichamen. De Kalverstraat was van oorsprong de westelijke dijk van de Amstel met in het verlengde de Nieuwendijk. Het plaatsen van groenvlakken zou daarom vanuit historisch oogpunt niet kloppen.

Het meest voor de hand ligt daarom om te kijken naar groen tegen de gevels. Als de beplanting is gegroeid zal dat groen vooral na langere tijd meer doen voor het straatbeeld dan plantenbakken.

Op de Nieuwendijk (noordelijke deel) zijn al een aantal voorbeelden van gevelvergroening. De voorkeur gaat uit naar groen tussen de gevels en winkelpuien, daar waar dit kan. We kijken samen met onze afdeling Monumenten & Archeologie (M&A) en de historicus van stadsdeel Centrum naar welke panden en winkelpuien in aanmerking komen. Alleen gevels die architectonisch geschikt zijn komen in aanmerking. Dus geen gevels met een rijk gevarieerde gevelarchitectuur waarbij het groen afbreuk doet aan de leesbaarheid van de gevel. Ook volgen we de regel dat er geen groen boven de vloer van de eerste verdieping mag groeien. Dit komt overeen met de welstandsrichtlijnen voor reclame en luifels. Daarna is het aan de BIZ om met pandeigenaren te overleggen en te bepalen of zij openstaan voor dit idee. Het gaat hierbij om maatwerk.

Afbeelding: Principe uitwerking van het voorstel

Schaal
Groen tegen de gevel kan binnen dit project in de Kalverstraat, Nieuwendijk en de Heiligeweg. Groene gevels in de aangrenzende stegen nemen we niet mee, ondanks dat de stegen binnen het project vallen. Dit heeft te maken met de grote schaal van het gebied en het maatwerk dat groen tegen de gevel vraagt. Meer groen in de stegen is wel mogelijk. In de bestrating van de stegen komen de bestaande geveltuinen terug en houden we rekening met de aanleg van geveltuinen in de toekomst. Het is handig om de aanleg van nieuwe geveltuinen met de uitvoering van het project mee te nemen. We zullen de wensen verzamelen.

Uitwerking
Op dit moment hebben ondernemers op het noordelijk deel van de Nieuwendijk groen aangeplant, vaak op eigen initiatief. Het gaat hier om Witte Toscaanse Jasmijn (Trachelospermum jasminoides). Op dit gegeven borduren we in dit groenplan door. Samen met Clematis armandii en Lonicera japonica 'Hall's Prolific' (Kamperfoelie) willen we Trachelospermum jasminoides verder gebruiken op de Nieuwendijk, Kalverstraat en de Heiligeweg. Deze soorten zijn (overwegend) wintergroen, waardoor ook in de winter de straat groen blijft. Daarnaast zijn het geen zelfhechtende klimplanten. Ze beschadigen de gevel dus niet. De soorten wisselen elkaar af wat betreft bloeiperiode. Hierdoor is vanaf februari/maart tot en met september altijd een van de twee soorten in bloei. Mocht er een plantenziekte toeslaan, dan verkleint de afwisseling in soorten de kans dat er een kaalslag is in de winkelstraten.

We stellen voor om de plantvakken voor de klimbeplanting zo klein mogelijk te houden. Ze worden dan 20 bij 20 centimeter met aan 3 kanten een natuurstenen band van 5 cm breed. Tot ongeveer 50 cm diepte passen we groeiplaatsverbetering toe. In het metselwerk of houtwerk van monumenten mogen we niet boren. We kunnen dan in de meeste gevallen op de grens tussen twee panden de haken voor spandraden plaatsen om de beplanting te begeleiden.

Afbeelding van een mogelijke constructie rond een regenpijp

Aanleg en onderhoud
We betalen alleen de aanlegkosten van het groen tegen de gevel. De pandeigenaren moeten schriftelijk akkoord geven. Winkeliers moeten ook schriftelijk akkoord zijn met groen tegen de gevel. Zo voorkomen we dat iemand achteraf toch niet akkoord wil gaan met de vergroening.

De BIZ'en zijn verantwoordelijk voor het beheer en onderhoud van het groen. Dat betekent:

- watergeven
- geleiden van de klimplanten
- snoeien
- zwerfvuil verwijderen
- het hele jaar rond zorgen voor verzorgd beeld

We sluiten medebeheer-overeenkomst af met de BIZ'en. Het groen groeit langs spandraden omhoog. Vanwege de veiligheid moeten we die draden ieder jaar controleren. Door de overeenkomsten kunnen de BIZ'en een jaar na aanleg een beroep doen op Centrum om dode beplanting te vervangen.

Het kan gebeuren dat het groen toch vaak wordt vernield of niet goed onderhouden wordt. Dan bespreken we dat met de BIZ om te vaak vervangen te voorkomen. We kunnen er dan voor kiezen het groen weer te verwijderen.

Een voorlopige lijst van locaties waar groen tussen de gevels kan komen staat in:
bijlage 3.1 20220830 Groenplan Kalverstraat-Nieuwendijk ID 1.4